

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ

Голос
адыга

1923-рэ ильесым
гъэтхапэм
къышегъэжьагъэу къидекъы

№ 205 (22175)

2020-рэ ильес

БЭРЭСКЭЖЬЙИ
ШЭКЮГҮҮМ и 18

ОСЭ ГҮЭНЭФАГЬЭ ИИЭП

къыхетыутыгъехэр ыкы
нэмүкі къебархэр
тисайт ижүгъотштых

WWW.ADYGOVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъээз

Мэкъумэц хъызмэтымкїэ пшъэрильхэр

Урысые Федерации мэкъумэцымкїэ иминистрэу Дмитрий Патрушевым АПК-мрэ гъомылэпхъэшэ бэдзэрымрэ яоффхэм язытеткїэ Оперативнэ штабын зэхэсигъо видео-конференции шыкъем тетэу түгүасэ шьольырхэм япащэхэм адриагъ.

Адыгейим ыцлекїэ республикэм и Лышхъеу Күмпїыл Мурат аш хэлэжьагъ. Джаш фэдэу зэхэсигъом хэлжьагъэхэй Адыгэ Республикаем и Премьер-министре Геннадий Митрофановыр, Адыгэ Республикаем и Премьер-министре итуудээ Сапый Вячеслав, Адыгэ Республикэм мэкъумэцымкїэ иминистрэу Къуанэ Анзаур, Адыгэ Республикэм экономикэ хэхьоныгъэмрэ сатуумрекэ иминистрэу Шэуджэн Заур.

Федеральнэ проектэу «АПК-м ипродукции ыцлекїэ къэралыгъохэм алекїэхэхъэхъэгъеныр», къэралыгъо программэу «Къуаджэхэм хэхьоныгъэ ягъешыгъеныр» зиифохэрээр зерагъецаклэхэрэм, губгью иофшэхэр зэрэклэхэрэм атегушыагъэх.

Зэхэсигъор къызэуихыизэ, Дмитрий Патрушевым хигъеунэфыкыгъ хэгъэгум гъомылапхъэр фикъуным, социальна мэхъянэ зиэ гъомылапхъэхэм ауасэ гүнэ лыфыгъеням мэхъянэшко зэряэр.

«Тихэгъэгү исхэм джыдэдэм гъомылапхъэ льепкь зэфшихъафхэр икъоу къацлахъэх.

*Агропромышленнэ комплексын
организациехэм ишлоры-
гээшь иофхъабзэхэу ашызэ-
рахъагъэхэм ар бэкїэ къазэра-
кїэуагъэр хэзгээунэфыкы
шиюигъу. Аш фэдэ екполакїэм
шиюагъэкїэ мэкъумэц продук-
циеу къахъыжырэм къыкы-
рамыгъэчин альэкыагъ, — къы-
уагъ Дмитрий Патрушевым. —
Джыдэдэм иофхэр зыткь зэ-
ритхэм емылтыгъэу аш
фэдэ иофыгъохэм ренэу гүнэ
алтыншүүбин фае».*

Гъомылапхъэр зерагъицурэр зэхэсигъом щихагъеунэфыкыгъ. Арэу ѿт нахь мышлэми, шьольырхэм япащэхэм пшъэриль афашигъыгъ уасэхэм яндекс ренэу гүнэ ляфынену, гъомылапхъэхэмкїэ ыэпчэгъанэхэр ашынхэу, лекїыб къэралыгъохэм алекїагъэхъащхэм ахачхэхъонэу.

Урысые Федерации мэкъумэцымкїэ иминистрэ итуудээ Оксана Лут зэхэсигъом къыщигушигъагъ. Гъомылапхъэхэм ауасэкїэ иофхэм язытет ар игъекотыгъэу къытегушигъагъ, уасэхэр къызетеэжэгъенымкїэ амал зэфшъяфафхэр агъэфедэнэу аш игъо афильтэгъу. Чыплэхэм гъомылапхъэхэр къащизыхъыжыхэрэм ыэпилэгъ афэхъуягъенымкїэ амалзу эзрахъащхэм ягуу гъышигъ. Джаш фэдэу чэтхүнүмкїэ, билым плашьэхэм яыгъынкїэ ыкы мэкъумэцымкїэ нэмүкі ильэнхэхэмкїэ иофхэм язытет ахэлтигъа.

Къэралыгъо программэу «Къуаджэхэм хэхьоныгъэ ягъешыгъеныр» зиифохэрээр зэрэглэцаклэхэрэм зэхэсигъом щитетгүшигъагъэх. Урысые Федерации мэкъумэцымкїэ иминистрэ шьольырхэм ялтыкхэм анаа тираригъэдзагъ программэм къыщидэлтигъэгъээ иофхъабзэхэр итгом зэшшохыгъэнхэм ыкы мылькур къызфэгъэфедэгъеням мэхъянэшко зэряэр. Мы лъэнхыкъомкїэ Адыгейим перьтхэм зэрэшыцир къауагъ. Мылькум ипроцент 77-рэ фэдизир е, нэмүкїэу къэплон хъумэ, сомэ миллион 650-республикэм къызфигъэфедэгъах.

Аш епхыгъэу къэралыгъо программэу «Къуаджэхэм хэхьоныгъэ ягъешыгъеныр» зиифохэрээр республикэм зэрэглэцаклэхэрэм ехыилэгъэ доклад къышынену алэу гүшигъэр Адыгейим и Лышхъэхъа ратыгъ.

Күмпїыл Мурат къызэрэхигъэшы-

гъэмкїэ, къэралыгъо программэр за-
гъэцкїэрэ апарэ ильесым аш шуагъэ
къызэрэлклюорэр нафэ къэхьугъ. Соци-
альна инфраструктурэм ипсэуальэхэм
язытет нахьшүү шыгъэнэм, АПК-м
испециалистхэм зыщыпсэущтхэ унхэр
ягъэгъотыгъэнхэм, гъогхэм яшынрэ
ягъэцкїэжынрэ яхыгъэо иофхью заулэ
аш ишуагъэкїэ зэдээшшуахын зэралт-
кырэр аш къыуагъ.

*«Къэралыгъо программэмкїэ
гүхээль шыхьа/гэхэмрэ рес-
публикэр зыфэнэхъомрэ зэ-
тефэх. Тэркїэ мэхъянэ и/эу
щыт цыфхэр къуаджэхэм
къадэнэжынхэм ык/и иоф
ацашигъэнэм, къоджэдэсхэмрэ
къэлэдэсхэмрэ ыц/и/э-псэук/и
яэр зэфэдэнэм», — къыуагъ
Күмпїыл Мурат.*

Адыгейим и Лышхъеу къызэрэхигъэ-
шыгъэмкїэ, къоджэдэсхэм азынхыкъо
нахьбэмэ программэм къыдьрагъаштэ.
Республикэм иташэ Урысые Федерации
мэкъумэцымкїэ и Министерствэ
и/эшхъяэтхэм тхъашуягъэпсэу ари-
яугъ ренэу анаэ къазэретым ыкы
къэралыгъо хэхьоныгъэ ягъешыгъен-
ыр» зиифохэрээр программэм игъэцкїэнкїэ
ыэпилэгъу къазэрэхъхэрэм афэш.
Адыгейимкїэ аш мэхъянэшко илэ ѿт,
сыда пломэ республикэм ёыспсэухэрэм
азынхыкъо нахьбэм ехъур къоджэдэсхэм.

(Ик/и я 3-рэ нэк/и. ит).

ЗАГС-МКІЭ Гъэйорышапіем пәщакіэ иі хъугъэ

Адыгэ Республикаем и Премьер-министрэ игуадзэу Наталья Широковам Адыгеим и Лышхъэу Күмпіл Мурат тыгъуасэ нэуасэ фишыгъ Адыгэ Республикаем ЗАГС-МКІЭ Гъэйорышапіем ипәщакіэу агъенефэгъэ Лариса Волчановскаяям.

Лариса Волчановскаяям Все-союзнэ юридическэ заочнэ институтыр къуихыгъ. 1990-рэ ильэсэм къыщегъэжьагъеу 2011-рэ ильэсэм нэс республикэ прокуратурэм иктулыкъухэм ашылажъагъ, очылхэм я Адыгэ республикэ коллегие иочытэу щытыгъ.

Күмпіл Мурат Гъэйорышапіем ипашэу агъенефагъэм гъэхъягъэхэр ышынхкэу фэльягъ.

«Уикандидатурэ Урысъем юстициемкіэ и Министерствэ къыдигъэштагъ, ІэнатІэм узэрлухъэрэм фэгъэхъгъэ Указым сыйкіт-хъэжьыгъ. О узфагъэззэгъэ лъэныкъом Йофхэр дэгъо Ѣзызпыфэнхэм мэхъянэихо и. І. Ілекіэ узлутыгъэ ІэнатІэхэм опытэу аицьиу іэ хъугъэр лъэныкъуакіеми къыщытихъяэнэу сэгугъ. Хэбзэгъэуцугъэм фэхъу-гъэ зэхъокыныгъехэм адиштэу Гъэйорышапіем ышашхъэ пшъэ-рлышихохэр къира-

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ

гъэуцуагъэх, пІэлъэ гъэ-нэфагъэхэм шыагъэ къытэу ахэр гъэцкіэ-гъэнхэ фae», — хигъеу-нэфыкыгъ

Күмпіл Мурат.

Наталья Широковам къыз-риуагъэмкіэ, цыфхэм яунгъо йофхэм язытет фэгъэхъыгъэ актхэм ятхынкіэ ЗАГС-м и Гъэйорышапіе джыдэдэм йофышхэр щызерахъэх. Хэгъегум и

Президент пшъэрыль зэришыгъэм тетэу мыгъэ ар цифре шапхъэхэм атэхъан фae. Непкіэ акт миллионым ехур ашкыхырагъэбутагъ.

Цыхъэ къызэрэфишыгъэм фэшl республикэм ипашэ зэрэфэрэзэр Лариса Волчановскаяям риуагъ, пшъэрыльэу къифашыхэрэ ыгъэцкіэнхэм зэрэфхъязырэх къуахагъ.

Адыгэ Республикаем и Лышхъэ ипрес-къулыкъу

Министрэм игодзакіэ Адыгеим и Лышхъэ нэуасэ фашыгъ

Адыгэ Республикаем и Премьер-министрэ Геннадий Митрофановым Адыгеим и Лышхъэу Күмпіл Мурат Адыгэ Республикаем транспортнымкіэ, псэуплэ-коммунальнэ, гъогу хъызмэтымкіэ иминистрэ игодзэ ІэнатІэ ыуагъэхъэгъэ Лев Каракян нэуасэ фишыгъ.

Йофхъабзэм джащ фэдэу хэлэжъагъэх Адыгэ Республикаем и Премьер-министрэ игуадзэу Салый Вячеслав, Адыгэ Республикаем транспортнымкіэ, псэуплэ-коммунальнэ, гъогу хъызмэтымкіэ иминистрэ Валерий Картамышевыр.

Адыгэ Республикаем и Премьер-министрэ къызэриуагъэмкіэ, Лев Каракян Къыблэ-Урсые къэралыгъо техническэ университетыр къуихыгъ. 2004-рэ ильэсэм къыщегъэжьагъеу муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» архитектурэм къэлэгъэпсынмрэкіэ и Гъэйорышапіе ІэнэтІэ зэфшъхафхэр ашызэрихъагъ, мыш ипашэ игуадзэу щытыгъ. Адыгэ Республикаем псэольэшынмрэкіэ, псэуплэ-коммунальнэ, гъогу хъызмэтымкіэ иминистрэ игодзэ ІэнатІэ ар ыуагъэхъэнымкіэ икандидатурэ зэнэкъокум къышахыгъ.

Адыгэ и Лышхъэ зэрэхъягъэмфыкыгъэмкіэ, министрэм игодзакіэ псэольэшынм, планированием, республикэр къэралыгъо программхэмрэ проектхэмрэ зэрахэлэжъэштхэм яхыгъэ ѹофыгъохэм язашхохын афэгъэзэгъэшт.

«А лъэныкъохэм лъэшэу анаї атегъэтыгъэн фae. Къэлэ администрацием ушылахъэ зэхъум опытэу уиіэ хъугъэр аицкіэ къытихъяэнэу сэгугъ. Псэольэши-нымкіэ, къэлэгъэпсы-нымкіэ, цыфхэм псэ-укиэ амалэу ялэр на-хышу ишыгъэнымкіэ лъэгэнлакіэхэм непэ та-нэсным мэхъянэихо и. Мы лъэныкъохэм

хэхъоныгъэ зэраиIырэм бэкіэ ялтыгъэшт республикэм хэхъоныгъэу ышишытири, цыфхэм яицкіэ-псэукіэ зыкы-зэришытири», — хигъеу-нэфыкыгъ

Күмпіл Мурат.

Архитектурэ, инфраструктурэ унашхохэр зэдиштэнхэ зэрэфаэр, псэольэшынм тэгэлэхъягъэ лъэпкэ проектхэм яхырышын мэхъянэшхо зэрилэр шхъафу Күмпіл Мурат хигъеунэфыкыгъ.

Цыхъэ къызэрэфишыгъэм фэшl Лев Каракян Адыгеим и Лышхъэ зэрэфэрэзэр, пшъэрыльэу къифагъэуухэрэм ягъэцкіэнкіэ шынгъэу, опытэу илэр къызфиргъэфедэнэм зэрэфхъязырэх къуахагъ.

Адыгэ Республикаем и Лышхъэ ипрес-къулыкъу

Лъэпкъ мэхъанэ зиІэ

ЗЭНЭКЪОКЬУ

2020-рэ ильэсэм шэкюгъум и 16-м къыщегъэжьагъеу тыгъэгъазэм и 20-м нэс AP-м лъэпкъ Іашлагъэхэмкіэ ІэпІасэхэм я Ассоциація къэцакІо зыфэхъугъэ шъолтыр зэнэкъокью «Лъэпкъ шыкІэм диштэрэ ильэсикІэ джэгуальхэр» зыфиIорэр зэхашэ.

Зэнэкъокум хэлжэхэнхэу къырагъэблагъэх республикэм имуниципальнэ гъэсэнэгъэ учреждениехэм ашеджэхэрэ, лъэпкъ Іашлагъэм пыльхэр. Ахэм ахэхъэх дышэхэд хэдэхыныр, хъенхэ, пхъэм хэбзыхыныр, гъучымын хэгъэжыхыныр ыкчи нэмыкхэри.

ИльэсикІэ джэгуальхэрэ зэнэкъокум къырахьылПэхэрэр лъэпкъ шыкІэм тетэу ыкчи ильэсикІэ нэшанэр къыралотыкІэу, шынгъончъэу, ильэсикІэ чыгыым пыппъешүнэу гээпсигъэнхэ фae. Джэгуальхэм иинагъэкіэ сантиметрэ 15-м ехъу хъущтэп.

Зэнэкъокум хэлжэхэнхэром 2020-рэ ильэсэм тыгъэгъазэм и 17-м нахь мыкласэу джэгуальхэрэ ашыгъэхэм ясурэтхэгъэхэрэлtronнэ адресэу: masteraa01@mail.ru. зыфиIорэр рагъэхынхэ фae. Зэнэкъокум хэлжэхээ пэччээ зы джэгуальхэм къырахьылПэнхэ фae.

ИльэсикІэ джэгольхээхэу 2020-рэ ильэсэм тыгъэгъазэм и 18-м ыкчи и 19-м пчэдэжынм сыхьатыр 10-м къыщегъэжьагъеу пчыхъэм сыхьатыр 6-м нэс Мыекъуапэ иурамэу Краснояктябрьскэм иунэу N 9-м тет салонэу «Дышэхэд эдэгээ» зыфиIорэр къырахьылПэнхэ фae.

Тыгъэгъазэм и 20-м къыщыуяблагъэу и 25-м нэс Іашлагъеу къырахьылПэхэрэр комиссиер ахэпльэшт, лъэпкъ нэшанхэхэр къизыIотыкыхэрэ анахь дахэу, гъашэгъоненеу шыгъэ ѹофшэгъи 10 къыхихышт.

Зэкіэ зэнэкъокум хэлжэхэнхэром дипломхэр аратыштых. Шъолтыр зэнэкъокью «Лъэпкъ шыкІэм диштэрэ ильэсикІэ джэгуальхэрэ» зыфиIорэр теклонигъэ къыщыдэзыхыгъэ ныбжыхыкІэхэм Ассоциаціем идипломхэр ыкчи ишүхъафтынхэр аратыштых.

коронавирус : официальнэ къэбар

Адыгэ зэтхээрэ узхэмкіэ исымэдэжэцхэм аицьиц Тэхъутэмыкъое районым щыщ бзыльфыгъэм ишиIынэгъэ Ѣзызпыугъ. Лабораторнэ улпъэкунхэм къызэрэгъэлэгъуагъэмкіэ, ар зэрилIыкIыгъэр зэтхээрэ узыкIэу COVID-19-р ары.

Шэкюгъум и 17-м пчэдэжынм сыхьатыр 10-м ехъулэу зэтхээрэ узэу коронавирусыр Адыгэим Ѣзысэурэ нэбгырэ 7053-мэ къахагъэшт.

Ахэм аицьиц нэбгырэ 1244-мэ ялазэх (чэц-зымафэм къыххэуагъэр нэбгырэ 78-рэ), хъужыгъэхэр нэбгырэ 5750-рэ (чэц-зымафэм хэхуагъэр 64-рэ), зидунай зыхъожьыгъэр 59-рэ (чэц-зымафэм зы нэбгырэ хэхуагъ).

Нэбгырэ 7053-р республикэм имуниципальнэ псэуплэхэм атогошагъэу:

- Мыекъуапэ — 2632-рэ;
- Тэхъутэмыкъое районыр — 1130-рэ;
- Красногвардейскэ районыр — 606-рэ;
- Мыекъөпэ районыр — 752-рэ;
- Туецжэ районыр — 483-рэ;
- Адыгэкъалэ — 457-рэ;
- Коцхъэблэ районыр — 496-рэ;
- Шэуджэн районыр — 250-рэ;
- Джэджэ районыр — 247-рэ.

Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо Совет — Хасэм лъэшэу гүхэл Ѣыхыгъэ ялплэнэрэ, ятфэнэрэ зэлгүйтэгъуагъэмкіэ Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатыгъэу Тахмазян Вагинак Ардаш ыкъом идунаи зэрихъожьыгъэр ыкчи Ѣымыэжьынм иунахъорэ илахъилхэмрэ афэхъафтынхэрэ.

МЭКҮМЭЩ ХЪЫЗМЭТЫМКІЭ ПШЬЭРҮЛХЭР

(Икзух).

Программэу «Къудажэхэм хэхьоньгыз ягъэшыгъэнэр» зыфиорэм диштэу джыдэдэм проект 67-рэ пхыраши. Газрыкlop'э километрэ 71,4-рэ, электрическе линие километри 4 агъэпсыгах; псырыкlop'э километрэ 13-м ехъу чалхъвашт; псауньгъэр зыщагъэптиэрэ физкультура парк цыкly ашыгъ; культурэмкіэ унитүрэ фельдшер-мамыку йэзаплэрэ агъэпсих; къелэцыкыу йыгы-плишрэ зы фельдшер-мамыку пунктре агъэцеклэжыгах. Къоджэ еджаплэхэм

автобуси 8, фельдшер-мамыку йэзаплэхэм автотранспорт 16 къафащэфыгь. Джаш фэдэу общественэ къоджэ чыгоп'э 12 зэтырагъэпсыхъвашт, унэгьо 11-мэ псэукіэ амалэу ялэр нахьышу хъущт.

«Цыфхэм зэхъокыныгъэхэм ду алтатэ, къэралыгъо ІэпнІэгъу фаеху зыкъытфагъазэ. Ахэр къудажэхэм ашыпсэунхэмкіэ ыкни Йоф ащаиІэнымкіэ амалэу ѢыІэхэр нахьышу шы-

гъэнхэм тэри тыпылтыщт»,

— хигъеунэфыкыгъ — Къумпыл Мурат.

Пандемием ильэхъан мэкью-мэштим продукциер къыщызыхъижыхъэрэм яоф зэпымыуным, зытефхэрэм къэралыгъо ІэпнІэгъу игъом алэкігъэхъэгъэним яхыгъэе юфыгъохэм, губгъо юфшэнхэр зэрэкохэрэм зэхэсэгт щатегушыгъа-гъэх. Дмитрий Патрушевым къызэрэхигъэшыгъэмкіэ, 2020-рэ ильэсиймкіэ лэжыгъэхэм яхыгъын аухыгъах.

Гектар миллион 19-м ехъумэ бжыхасэхэр арагъэкүгъэх. Къихвашт ильэсийм лэжыгъэ бэгъуагъэ къахыжынэу мэгугъэх.

Зэхэсигъюм икзух Дмитрий Патрушевым пшьэрыль шъхалэу ялхэм къатегущыгъа. Урысые Федерацаем мэкью-мэштимкіэ иминистрэ хигъеунэфыкыгъ ведомствэ программэхэмрэ проектхэмрэ къащыдэлтигъэхэм пшьэрыльхэм ягъэцкіэн мэхъянэшо зериэр.

Адыгэ Республикэм и Лышъхэ пресс-къулыкъу

Агъэнэфэгъагъэм нэмыкІэу къэкорэгъым сомэ миллиарди 8-м ехъу Адыгейм къыфыхагъэкыщт

2021 — 2023-рэ ильэсхэм ательтигъэ федэральнэ бюджетым ипроект ятлонэрэу хэпльэнхэу зызагъэхъазырырэм ехъулэу Урысые Федерацием и Правительствэ, Къэралыгъо Думэм, Федерациемкіэ Советым якомиссие мыльку тедзэ Адыгейм къызэрэфыхагъэкыщтим ехъилэгъэ гъэтэрэзыжынхэм къадыригъештагъ.

Бюджетым ипроект ыпекіэ Ѣырахъу-хъэгъэгъэ сомэ миллиарди 10,7-м нэ-мыкІэу 2021-рэ ильэсийм республикэм джыри сомэ миллиарди 8-м ехъу къы-фыхагъэкыщт.

Адыгейим и Лышъхээу Къумпыл Мурат зэрэхигъеунэфыкыгъэмкіэ, федэральнэ ІэпнІэгъум ишүаугъэкіэ мэхъянэшо зиэ юфыгъохэр республикэм зэшүүхынхэ, социальнэ пшьэрильхэр, Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиным къыгъеуцүэ пшьэрильхэр ыгъэцкіэнхэ ельэкъы.

Къэралыгъо Думэм ибюджет Комитет-рэ лъэнэкуиц зыххэхъэрэ комиссиемэ ахэтэу, Адыгейим ыцкіэ Къэралыгъо Думэм идепутатэу, Урысые политикие партиеу «Единэ Россиям» хэтэу Владислав Резник къызэриуагъэмкіэ, мыльку тедзэм изынныкъо нахьыбэр социальнэ юфтхъабэхэм апэуаугъэхъашт.

Гущыгъэм пае, сомэ миллиарди 4,5-р республикэм ибюджет изыгъэкьущт дотациех, миллион 500 фэдизир бюджетым ехъигъэу юф зышэхэрэм ялэжъапкІэ къэ-Іэтигъэним пай. Сомэ миллион 254-р поликлиникэхэм ягъэкІэжын, миллион 244-м ехъур ублэпіэ еджаплэхэм ачІэсхэм пкІэ хэммыльэу шхын стырхэр айфэнхэм, миллион 200-м ехъур къэлэцЫкыу йыгъыпІэхэм чыпІакІэхэр ашызэхэшэгъэнхэм апэу-хъашт. Сомэ миллиардым

ехъур ильэсищым къыш-гъэжьагъэу ильэси 7-м нэс зыныбжь къэлэцЫкыу зиэхэм, миллиони 181-м ехъур я 3-рэ, я 4-рэ сабийхэр къазыфэхъухэкІэ аратыщтых, сомэ миллион 223-м ехъур классхэм пещэнгъэ ад-зезыхъэрэ къэлэгъаджэхэм айкІэшт.

Республикэм иэкономикэ зыкъеэгъэ-этигъэним, мэкью-мэштим, къудажэхэм хэхъоныгъэ ягъэшыгъэним, джырэ шапхъэхэм адиштэу къалэхэр зэтэгъэ-псыхъэгъэнхэм апае мыльку шүклае бюджетым ипроект къыщыдэлтигъа. Сомэ миллион 700-м ехъур турист клас-тер республикэм Ѣыгъэпсыгъэним те-

гъэпсыхъэгъэ инвестиционнэ проектхэм къадыхэлтигъэ псэолъэшын юфшэнхэм апэуухъашт.

«Трансфертхэр сомэ миллиарди 8-кІэ нахьыбэ шыгъэнхэм ехъилэгъэ предложениехэу рес-публиком и Лышъхээу Къум-Пыл Мурат къыхэлажьээзэ

къэдгъэхъазырыгъэхэм комисси-ем изэхэсигъо къазэрэцыдира-гъэштагъэр сиуап. Къихвашт ильэсийм федэральнэ бюдже-тим имылькоу Адыгейим къы-фыхагъэкыщтыр фэдитІукІэ нахьыбэ хъугъэ. Комиссием хэт-хэм къызэрэддырагъэштагъэм-кІэ сафэрэз. А мылькумкІэ рес-публиком иштэрильхэр икъоу ыгъэцкІэнхэ ылъэкыщт. Пан-демием зызиушомбгъурэ лъэ-хъаным а пстэуми мэхъянэшо ялэу Ѣыт», — къыгуагъ Владислав Резник.

Адыгейим и Лышъхээу къызэрэхигъэ-шыгъэмкіэ, мыльку тедзэр ІэпнІэгъу лъэпкъ 40 фэдизимэ апэуухъашт.

Япчъэхэр афызэIухыгъэх

Шъоущыгъу узым пэшүекІогъэним и Дунэе мафэ ехъулэу АР-м медицинэ профилактикэмкіэ и Гупчэ «Неделя открытых дверей» зыфиорэ юфтхъабээ зэхишагъ, аш иапэрэ мафэ нэбгырэ 20 аупльэкүгъ. Ахэм зэкіэми тапэкіэ агъэцкіэн фэе пшьэрильхэр афашыгъэх.

Юфтхъабээм къыдыхэлтигъэу мыш къеоплэгъэ пстэуми экспресс-диагностикэ арагъэкүгъ. Аш хэхэ лъыдэкIуаер улъякүгъэнэр, гу-лъынтфэ узхэр къяутэкинм ишынагъо къэуцумэ агъэунэфынм фэш ашчырэр ыкни аччанэ испытуагъа ашынэр, «Кардиовизорымкіэ» яплынхэр, лъым изытет лабораториекіэ зэрагъэшшэнэр, пкыышъолыр псыхъэгъэним пае специалистхэр гущыгъэх афэхъунхэр.

Зипсауныгъэ изытет зыупльэкIу зышоиогъогъэ пстэури Гупчэм испециалист-хэм къырагъэблагъэх. Шъузэкlop'эштыр: урамэу Краснооктябрьскэм иунэу N 43, пчэдэжылым сыхьатыр 8-м къыштэгъэжьагъэу пчыхъэм 4-м нэс.

АБРЭДЖ Сэтэнай.

ХЭГЬЭГУШХОМ ИКЬЭУХЬУМАКҮ

Мэрэтыкъо Клим Нухъэ
ыкъор кызыыхъугъэр шэ-
когъум и 19-м ильэс 90-
рэ мэхъу.

Ипаспорт зэритхагъэр Клим, ау зы-
шлэхэрэр зэкэ зэрдэхэрэр Ким. Кимэ
Шэуджэн районым щыщ къуаджэу Хъа-
курынхъаблэ щыпсэущыгъэ Мэрэтыкъо
Нухъэ иунагъо къихъухъагь. Ятэ къуа-
джэм дэтыгъэ колхозэу Куйбышевым
зыцэ зыхынштыгъэм итхамэтагь, нэужум
къулыкъушлэпэ зэфэшхъафхэм ашылэ-
жьагь. Ятэрэ янэрэ Кимэ зэдапуныр
янасып къыхъигъэп, зы ильэс нахь ымы-
ныбжъэу ахэр зэхэкъыгъыгъэх. Ятешэу
Темтыхъу сабыир зериубытыли, зыми
щимыгъакэу ибынхэм адилгүй. 1937-рэ
ильэсэйм ыньябжь икъуным мэзиц къы-
зэрэшыкъэрэм пae аштагъэп, ау ышылху-
хэу Цуцэрэ Тэмарэрэ еджаплэм чэмын-
хъээз Кимэ еджэклэх-тхаклэ рагъашлагь.

— Аш къыкэлтыкъорэ ильэсэйм аэрэ
классым сикъуагь, сзыздеджэнэу ху-
гъэхэм тэлкү санахъыжыыоти, аш са-
къыхъигъэштыгъэх: сэ зыр ары тхакли,
лъытакли зышлэу ахсэтигъэр, — къело-
тэжкы Кимэ. — Лъешэу тинасып къы-
убытыгъэр аэрэ кэлээгэяджэу Аульэ
Мыхъамодэ зэртилаагьэр ары. Ар сята
иньбджэгъугь, тадэжж къаклоу, сята сэри
сиргигусэу Аульэхэм яунагъо тышыгъэу
къыхъакъыгъыгъ. Тхъэм кэлээгэяджэ
фэшлэу ар къыгъэхъуягь. Тышынен-
штыгъ, ау лъытэнгъэх ин фэтшынштыгъ.
Хэгъэз зэошхом икъежэгъум дээ къу-
лыкъум аштагъагь, ильэс зытешлэм ыльэ-
къо лъэнэкъо пымытшыгъэу къекложы-
гъагь. Аш ыуж тиклээгэяджагъэр чылэм
нахь дахэу алтытштыгъ Даур Аминэт.
Аши лъешэу тызыфищэгъагь.

Кимэ игукъэкъыжхэм ашыц 1942-рэ
ильэсэйм ишышхъэу мазэ Хъакурын-
хъаблэ нэмьцидзэхэр къызэрэдхэгъа-
гъэхэр. Аш ыпэктээ пий самолетхэм
бомбэ заулэ къуаджэм къызэрэдадза-
гъэр, аш тхъамыклагъоу цыфхэм къа-
фихъигъэр гукеошко щыхъоу Кимэ
къеотэжкы.

— Тидэхэу чылэм дэсгъэхэм, къоджэдэхэм ашыцхэм а бомбэхэр
хадэгъу афхэхүгъех, ахэм къахэфагъех
сятэклэ сянэжъэу Цырыцэрэ Даур лы-
жынэрэ. Бомбэхэм ашыцхэм пэмчы-
жьэу къефхыгъэм тиунэ зэхикъутэгъагь.
Синьбджэгъу кэлэцыкъуухэу Емышкоу
Муратрэ Күшүкүрэ мэжкулатэм кэрысэу
джэгүштэгъэхэри ыукигъэх. Сэри ахэм
сахэфэнгъекли хъун, псаоу сикъэзгъэ-
нагъэр къоджэ гүнэм иут хъамэм аш
дэжкын сизэрэшыгъагьэр ары, — къе-
тотэжкы Кимэ.

Тидэхэм къуаджэр шхъафит зашы-
жым, Кимэ иеджэн Мамхыгъэ гурыт
еджаплэм щыпидзэжыгъигь. 1943 — 1945-
рэ ильэсэхэм жьоныгъоклэ мазэм щегъэ-
жьагъэу юногъюм нэс колхозэу «Апэрэ
абдзахэм» щылжэгъагь, лэжьигъэх луҳы-
жыгъюм механизаторхэм ялэпэгъагь, кум
исэу лэжьигъагь зэришагь. А лъэ-
хъэнэ хыльтээм икъэлэцыкъуухэу емыльы-
тигъэу колхозым зэрэшылэжьагъэм
фэш ыуужкэ къифагъэшьошагь медалэу
«За доблестный труд в ВОВ 1941 —
1945 гг.» зыфиорэр.

Джаущтэу Кими, илэгъухэми ясабы-
гытээ ильэс къинхэм атефагь. Зауи,
гъабли, гүхэкли — маклэп аплэккыгъэр.
Кимэ игукъэкъыжхэм ашыцхэм зээ мэ-
хъаджэм тхъамыклагъоу цыфхэм къа-
фихъигъэхэр. Тидэхэлэхэм икъуаджи,
хэгъэгушхори шхъафити зэрашыгъы-
гъэр къекуаплэ фэхъугь Кимэ ишыгъэ-
нэхъээ дзэхэлэпли сэнэхвятыр къызэрэшы-
хихъигъэр.

Кимэ къелуатэ: «Лъешэу сяхъуапсэ-
штыгъ шхъафит щылаклэ тифэзэш-
жыгъигъэ, дзэхэлэпли шъуашэ зыщыгъуухэу
тикуаджэ къыдэхъагъэхэу слъэгъушты-
гъэхэм. Сарыгушхоштыгъэ зэошхом
лъыгъэ щызэрахъагъэу къэзгъэзэжыгъэ
тикъоджэгъухэм, зыцэ дахэлэхээ
райоу мэхъаджэм езаохээ зыпсэ зы-
гъэтэлэхъэхэм. Джашыгъур арын фае
тиуни, тикъуаджи, тихъэгъу къэсүхъ-
хумэнхэх слъэкъынным сиклэхъопсы зы-
хъугъэр».

Кимэ игукъэкъыжхэм ашыц Андыр-
хье Хъусенэ ыльэгъунэу зэрэхъугъэр —
1939-рэ ильэсэйм ублэпли классхэм
ащеджэхэрэм ар иусэхэм къащафед-
жагь.

Дзэхэлэпли хууныр ыгуклэ пытэу зэрэри-
бытагъэм тетэу Кимэ Ростов дээ учили-
щэу артиллеристхэр зыщагъэхъафхэрэх-
рэм 1947-рэ ильэсэйм чэхъагь, ыкли
ильэситээ зыщеджэгъэ уж игъэсэнэгъэ
льгъэхъафхэрэх Краснодар дээ артилле-
рийскэ-минометнэ училищым чахьи. Ар
1952-рэ ильэсэйм лейтенант хъугъэу
къеухы.

Аш ыуж кэлэ ныбжыкъирэ Къокылэпэ
Чыжъэм щылэ дээ округым агъекуагь,
ыужкэ я 39-рэ армиу Китайм итгъээм
къулыкъу щихъын фаеу хъугъэ. Аш ильэ-
сищэ къети, 1955-рэ ильэсэйм къикы-
жыгъигь. Къалэу Курскэ дэтыгъэ артил-
лерийскэ полкын ивээдээ икомандирэу
къулыкъу щылгъэхъафхэрэх. Ильэситэу
зытешлэм, полкын икомсомол организа-
ции искретарэу хадзыгь. Зэлкүлэ, конференциеу дээ округым щеклэхъа-
фхэрэм ахлажээзэ, а округым иполитгъэ-

зорышлэпэ ипащэ Мэрэты-
къом исэнаущыгъэ ыгу риҳы, 1959-рэ ильэсэйм къалэу Там-
бов дээ артиллериискэ училищым иполитотдел ипащэ
комсомолымкэ илэплигъэ агъэнэфагь. 1961 — 1969-рэ
ильэсэхэм Рязань хэку ит къа-
лэу Скопин дивизионым ико-
мандир политики иофыгъо агъэнэфагь
ыкли майорыцэ къыратыгь.
Зэклэмэ анахъэу Кимэ ыгу
къэкъыжхэм ашыц зыхэ-
фагъэ полкын ямышыкъиэу
зыкъызэргэгъэлэгъуагъэм пае
Москва иплощадь Гупчэ ильэс-
эйм тэ щыкъорэ парадхэм
хэлэжжэнэу къызэрэгъэнэфа-
гъэр. Ахэм ильэситээ, ильэс
къэс тлоуцо, Кимэ ахэлэ-
жьагь. Парадын ыпэктээ мэ-
зитли илэу клохи, мафи чэши
ямыгъэ аш зыфагъэхъафхыр-
штыгъэ. «Парадын ыбгүкээ
уষтэу уеплъыныр гъэшэ-
гъоны, ау ухэлэжжэнэу пын-
кэлэгъуагъэ», — ело Кимэ.

1963-рэ ильэсэйм Азербай-
джан Кимэ агъекуагь. Кур-
скэ кэлээгэяджэ институтын
итарих факультетэу заочнэу
зыщеджагъэри а ильэсэйм
къулыгъигь. Къалэхэу Нахичевань, Баку,
Степанакерт дээ къулыкъур ашигыгь.
Артиллериис полкын ипартом искрет-
тарыгь. 1967-рэ ильэсэйм бэрэ зыкъэ-
хъопсыгъэр къыдэхъугъэ: къалэу Мые-
къуаплэ дэтыгъэ дивизион къулыкъур
щылгъэхъафхэрэм иофыгъуагъэ, аши
зенитнэ полкын икомандир игуадзэу
1971-рэ ильэсэйм нэс къулыкъур щи-
хыгъигь. Аш ыуж Адыгэ хэкум граждан
зыхъумэжынным ипащэ зэблэхъуягъэн
фаети, хэкум ипащэхэр я 9-рэ мото-
стрелковэ полкын икомандование ельэ-
лугъэх а иофыгъор ыгъэцэлэнэу хэ-
шыгъи зилэ кандидатурэ къагъэнэф-

**Мэрэтыкъо Кимэ ихэгъэ-
гушхо икъэуухъумэн ис-
емыблэжьэу зэрэфэлэжьэгъэ
фэшI ишүхъафтын 20-м ехъу
къыфагъэшьошагь.**

нэу. Дивизион ипащэхэм сид фэдэрэ
лъэнэхъомки тэгээпсихъафхэрэу альта-
гъэр подполковнику Мэрэтыкъо Клим
Нухъэ ыкъор ары.

— Адыгэ обкомын къызызэдэгүшыгъэх
уж, 1971-рэ ильэсэйм мэлпэлтэгъум и
25-м Москва сагъэкъуагь ыкли СССР-м
граждан зыхъумэжынным ипащэ мар-
шалэу В. И. Чуйковым гүшүлэгъу си-
фэхъугъ. Аш пшъэрэлтээ сиэштхэр
къыгъэнэфагъэх ыкли Адыгэ хэкум и ГО
ипащэ сизэрэгъэнэфагъэ унашын
икопие къыситыгъ, — къелуатэ Кимэ.

Мы ильэсэхэм Кимэ иофыгъо зэрэ-
шхъафхыбэ зэшүхъыагъ: теоретическа
еъэджэнэм нэфэшхъафхэрэх, практиче-
ска иофхъафхэрэх, тренировкэхэр хэкум
щыреклэхъафхырэх. Аш фэд, гүшүлэм
пае, Адыгэ къэралыгъо кэлээгэяджэ
хэдэгэжээзэ, а округым иполитгъэ-

нэс лъэсэу, аш ыуж транспортымкэ
Шэуджэн районым зэрэкогъагъэхэр.

А лъехъаным цыфхэм якъеухъумэн
хэгъэгушхом мэхъанэ ин щыратыщты-
гъэ. 1984-рэ ильэсэйм тихэгъэу апэрэу
къагъэнэфагъэ къалэм щыпсэухъэрэ
зэкэ хэлажэхээ зыкъеухъумэн иофы-
гъохэр щырагъэхъафхырэх — ар къалэу
Набережные Челны. Краснодар краим
1985-рэ ильэсэйм чэзыур къызынэнэсэм,
Мыекъуаплэ ар щырагъэхъафхырэу къагъе-
нэфагъ. Ар иофыгъо пынкээ щытыгъэп,
ау Мэрэтыкъом хэшыкъи фырилэу а иофыгъо
хылын эзэрэшүхъыгъэр иофхъа-
бэзэм лъыпплээнэу къэлэгъе купэу
генералэу Н. Д. Таракановыр зипашэм
хигъэунэфагъыгъ. Адыгэ хэкум и ГО
ильэс 16 Мэрэтыкъор илэшагъ, аш
полковник щыхъуагъ. Ильэс 37-рэ къу-
лыкъу зихъыгъэ уж, 1987-рэ ильэсэйм
отставкэ къуагъэр. Аш ыуж ильэсихэ
ОАО-у «Адыгэим илэлектросвязь» зы-
фиорэх щылэхъагъ. Иофшынэр зэгъэ-
тилъыжьими, Кимэ ылэ зэклэдэжагъеу
щысигъэп. Ыкъуачи ишэнэгъын ыгъэ-
федээзэ, общественнэ иофыгъо зэрэ-
шхъафхэм ахлажэхээ: къуаджэхэу Хъа-
курынхъаблэрэ Мамхыгъэрэ къаджы-
гъэхэу Мыекъуаплэ щыпсэухъэрэм яшушэ
обществэ зэхэшакло фэхъуягъэм ашыц,
тхъаматэх игуадзэу зэшүхъырэх маклэп;
нахьыгъэм я Хасэ, игууплэ къуаджэ
щыреклэхъафхырэх иофхъафхырэх
ренэу ахлажэхээ, ильэс еджэгъу пэпчэ
еджаклэхэм алоклэ, уихэгъэгъу ёшы зэрэл-
пльягъун эзэрэштээзэхэй, патриот
тилтээтилэхъыгъу Ѣшьжыкъи щыгъэхъа-
фхырэхэхэй, Кимэ ылэ зэклэдэжагъеу
спортын фэшагъэ щытыгъ. Мыекъо-
пэлээзэхъафхэм ахлажэхээ: къуаджэхэу
Хъакурынхъаблэрэ Мамхыгъэрэ къаджы-
гъэхэу Мыекъуаплэ щыпсэухъэрэм яшушэ
обществэ зэхэшакло фэхъуягъэм ашыц,
тхъаматэх игуадзэу зэшүхъырэх маклэп;
нахьыгъэм я Хасэ, игууплэ къуаджэ
щыреклэхъафхырэх иофхъафхырэх
ренэу ахлажэхээ, ильэс еджэгъу пэпчэ
еджаклэхэм алоклэ, уихэгъэгъу ёшы зэрэл-
пльягъун эзэрэштээзэхэй, патриот
тилтээтилэхъыгъу Ѣшьжыкъи щыгъэхъа-
фхырэхэхэй, Кимэ ылэ зэклэдэжагъеу
спортын фэшагъэ щытыгъ. Мыекъо-
пэлээзэхъафхэм ахлажэхээ: къуаджэхэу
Хъакурынхъаблэрэ Мамхыгъэрэ къаджы-
гъэхэу Мыекъуаплэ щыпсэухъэрэм яшушэ
обществэ зэхэшакло фэхъуягъэм ашыц,
тхъаматэх игуадзэу зэшүхъырэх маклэп;
нахьыгъэм я Хасэ, игууплэ къуаджэ
щыреклэхъафхырэх иофхъафхырэх
ренэу ахлажэхээ, ильэс еджэгъу пэпчэ
еджаклэхэм алоклэ, уихэгъэгъу ёшы зэрэл-
пльягъун эзэрэштээзэхэй, патриот
тилтээтилэхъыгъу Ѣшьжыкъи щыгъэхъа-
фхырэхэхэй, Кимэ ылэ зэклэдэжагъеу
спортын фэшагъэ щытыгъ. Мыекъо-
пэлээзэхъафхэм ахлажэхээ: къуаджэхэу
Хъакурынхъаблэрэ Мамхыгъэрэ къаджы-
гъэхэу Мыекъуаплэ щыпсэухъэрэм яшушэ
обществэ зэхэшакло фэхъуягъэм ашыц,
тхъаматэх игуадзэу зэшүхъырэх маклэп;
нахьыгъэм я Хасэ, игууплэ къуаджэ
щыреклэхъафхырэх иофхъафхырэх
ренэу ахлажэхээ, ильэс еджэгъу пэпчэ
еджаклэхэм алоклэ, уихэгъэгъу ёшы зэрэл-
пльягъун эзэрэштээзэхэй, патриот
тилтээтилэхъыгъу Ѣшьжыкъи щыгъэхъа-
фхырэхэхэй, Кимэ ылэ зэклэдэжагъ

Уахътэр ыкИ тхакIор

БЭГЬ Нурбай:

«Сэклими, лъэсэу сэбыбым фэд»

Хэти сэнэхьатыр ежь-ежырэу кыхехы, ау аш фэшьхяф гуклэ-псэклэ зыфаблэу, зытегъэпсыхьагъэу, Тхэм кыхильхьагъэмкэ зигъасэу зыкиушыхьатыныр. Ар зымыуасэ щылэп.

Бэгь Нурбай шэккогъум и 18-м 1937-рэ ильэсүм Төүцожь районом ит куудажэу Нечэрэзье кыщыхууль. Гурит еджаплэм ыуж Мыеекъопэ мэкьюмэц техникумым чэхьагъ, кыхухыгъ, зоотехникэу къоджэ колхозым юф щишигъ. 1964-рэ ильэсүм Адыгэ къэралыгъо кілэгъэдже институтын филологиекъе ифакультет кыхухыгъ, ильэс заулэ кілэгъэдже юф щишигъ.

Ау Нурбай ыгуке зыкіхьопсэ, зымыгъэгупсэфыщтыгъе шлоигъонгъе илагъ: усэн-гупшигъен. Шыпкъэ, къоджэ еджаплэм чэсигъ а лъэнкъор къызыхъэшым, ары институтын чэхъаныры зэпхыгъагъэр. Апэу собкоррэу Төүцожь районом щишигъ, етланэ хэку гъэзетэу «Социалистический Адыгейим» пропагандэм, культурэм яотдел ипащэу 1967 — 1993-рэ ильэсхэм юф щишигъ. Үлжым кілэцыкъу журналау «Жъоғъобын» зыфиорэм ильэситлү фэдизэр иредакторыгъ.

Үтхыхэрэр 1962-рэ ильэсүм къыщублагъеу хиутыгъэх. Ильэс 30-м хялэлэу, гуахахо хигъуатэу Бэгь Нурбай адигэ литературэм щилэжьагъ, гупшигъэлээ амали, тхэкэ шашхын ыгъотыгъ. Усэнхим, гупшигъен-тхэнхим афэцэгъапеу, ыгуке агъатхъеу зэрэштыгъэр ытхыхыгъе тхыль зэфэшхьаф пчагъэмэ уяджэ зыхукъэ, джыри нахь пшюшь мэхъу. Усаклом идунах хэшагъэ ухуулзэ, ар уилэгъу ыцыф хялэл зафэу, къызэркъоу, іэдэбэу, нахь плэблагъе мэхъу. Ар къызхэхкырэр, сэ къызэрэсщыхуурэмкэ, усэкл шыпкъем гу минхэм къарыгущыкъын зэрэфызешокъырэр ары:

лъэпсынкэу, бывырэм фэдэу, ышшэрэм ыгъатхъеу щишигъ усаклом:

...Къэгъагъ нээхх-гүүхэу
Чыгум ынапэ
кыислэгүүшүүтэу,
Джэгу пчэгушхом
Цыфмэ яхъяр
шшигъу щыслуатэ.

Ыгукэ шлоигъор къадэххуульгээ Бэгь Нурбай, итхыль пчагъэхэм къадэххэгэе усэнхим, поэмхэм зэрэфаем тетэу ашигъэшшигъе илъэпкъ, аш ишэн-хабзэхэр ыкыи цыфыр. Усэу «Нэфыль хъярым тэжэ» зыгиорэм щынэхъяа игъэшэгъонгъе ычээ зэрэнэсигъуаэр, ау ўшынэн, уипкэнтэлэп ош фэдэ цыфыбэм алае чым хэбгощенр игъоу елъэгъу усаклом.

Бэгь Нурбай дэгъоу зышэштыгъэхэм къызэралотэжьирэмкэ, ыцыф къызэркъоу, зафэу, шырытэу, шум кіэгүүэ, шыпкъем фэшагъеу, гущиэ мыхууни, нэппэлэгъу пхэнджи ымидзээ, хялэл дэдэу, иадыгэ лъэпкъ зэригэдэххэштим нахь гутэе имыэ щишигъ. Адигхэм ятирих гоогуж кыхыхе риплэжжымэ, ыгү узыштыгъе, ежь лъэпкъим фишэн-филэжын амалэу илэр усэнхир арты, зыкъи ар ыгъэхъаулыгъэп. Дунэшхори, ыцыфхэри, чыгум тэххуухъэрэ-тешхыхэе пстэуми гүнэ алтифэу, гукэ адэклияа тэштыгъ, илъэпкъ, икъуаджэ,

Нэу зыпли-зылэжьыгъэр зыкли щыгупшхэу кыххэйгъэп.

Нечэрэзий

Пчэдыхы ошлум
тыгъэнэбзиймэ
Си Зэеуашхъэз
зыкыраубгъохы.
Изэе мэзи къагъаджэу
бзыумэ
Гъэтхэ орэдир
кышигъиспагъохы.
Бэрэула мафэу, Нечэрэзий,
Джаущтэу си гуук
укъихэнагъ.

* * *

Сэркэ, чыгужьыр,
джыри ушыи,
Пкъихыкъ
ренэу си бдэгүүцли.

Акъыл зиэм иуни, иурами, ичыли, ихэкуи, ихэгээгушуи ыпсэ ахэтигъ, ахэм шоу афишэштэйр кыуугъохъээ игъашэ къехы. Бэгь Нурбай джа гукэгъу гоогум тетыгъ ыкыи рикуагъ, фабэу, шыбэу шур ылэжьыгъ, иадыгабзэ иусэ-гупшигъэлэгъеа бэаигъ, къэлокэ гэшэгъонхэр, адигэ гущиэ дэхабэ исатырхэм ахэгъуа.

Шэч хэлэл эп усаклом адигэ жэрийл творчествэр икласэу, ар илэпкэ-льялкэу зыщищыкъагъэм зэригэфедэштыгъэр. Ижъижыкъе адиgэр зыкъэгүүэ, зыкъэдэшүүгъэр лыгыгъ хабзэр, шыпкъагъэр, щэдэгъэр, ичыгу пае псэемыблэжьыгъэ-ллы-

хъужыныгъэр, шуульэгъур арых. Мы лъэнкъохэр зэклэ усаклом ытхыгъе усэхим икъоу къахэшх.

Бэгь Нурбай ищыэнэгъэ къэзгэбжышорэр ыгукэ икэсэ усэнхим игъогу тауци, игу-пшысэ фэкъулаеу тапашхъэ къызэрэрилхьагъэр ары. Дунам хаплъэмэ, ыгъатхъеу сурэт-тхыххэ дахэхэр илэх:

*...Огу къаргъом
ошьопщэ нэфхэр
Еткүхъэх шъабэу
клошэххэу,
Псыхъори
тыгъэм үуджагъоу,
Къысфэси
нэплэгъу гуаххъор.
Губгъошхуу гэбэжъу нэгум
Сэ къисэгъуатэ ситхъагъо.*

Усэнхим язакъоп, ытхыгъэх поэмхэри. Ахэм цыфхэм гүгэ-гупшигъеу ялагъэхэр, щыэнэгъэм зэрэфаблэхэрэр, пый мэхъаджэр тичыгу кызызебанэм, советскэ народыр зэрэзэмийблэжьыгъэр, лъэпкъыбэр зыщи-зэдэпсэурэ хэгэгушхом изылахъэу Адыгейим икъыгъе цыфмин 80-м ашыг горэм къумалыгъэ зэрэзэмийхьагъэр, Андырхуаим, Бжыхъакъом, Ацумыжым, Къошим, Нэхэм, Тхыагушхъэм, Шуцэм ялгыгэ-псэемыблэжьыгъэ адигэ лъэпкъымкэ напэу, щытхуцэ ля-пэу «Советскэ Союзым и Лыххууж» зыфиорэр къазэ-рапарэсигъэр, адигэ плунгъэгъэсэнгъэм ыпшшэ укложынэу зэрэшмытгъэр къызушхъатыгъ. Усаклоу Бэгь Нурбай итхыльхэм, ипоэмхэм, романэу «Мэшоччэ мыкъуас» зыфиорэм тхаклом илъэпкъ гүнэнчээзээр икласэр, аш итарих куу зэрэшгүүзэр, ежь усаклор заом хэмийтгээми, гукэ а зэклэ зэхишлэу тхагъэ.

Усэ-романэу «Мэшоччэ мыкъуасэр» произведение анах дэгъоу тилитературэ хэтмэ ашыгэу пльтгэнэу сэ шыххээ къысщыхууль. Адигэм идуунетыкъагъэр, изэххэзэлэ-зэхэгүүшээжь чыпэу хъаклэшыр зыфэдагъэр, ар зэрэзэхуугъагъэр, уаххтэм итхыльхэм, нахыжь үшхэм ягупшигъе зынэсигъгъэр, нэмыкъхэри Бэгь Нурбай итхыгъэхэм ашыкъэгъэтхъигъ. Адигэ фольклорым ифэмэ-бжымэ ашызхэшошэ, ишыкъэ-гъэлэсигъэхэр ахэм фэкъулаеу тхаклом ашигъефедэгъэх.

Усаклоу Бэгь Нурбай кызытхэмийтгъыр ильэс 23-рэ мэхъу, ау игу-пшысэ лэжьыгъэ зэрэфтэгъэуэншкү, ицыфыгъе лъагэш, джащ фэд, типлъапл ичыгу тищыс.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Футбол

КІЭУХ ЕШІГҮХЭМ ТЯЖЭ

Тыркуер – Урысыер – 3:2.

Шэккогъум и 14-м Истамбыл щызэлуклағъэх.

Европэм ильэпкъхэм футбољымкіә язэнекъоку хөгжэгүхэм яхэшыпкыгъэ командахэр хэлажьэх. Пешорыгъэшь ешігүхэр гъашэгъонене maklo.

Урысыемрэ Тыркуемрэ язэлукіәгъу икіех тиғэгүмакъыгъ. Шыпкъэ, апэрэ тақыкъхэм бэкэ тагъегүгъэштыгъ. Ал. Миранчук Тыркуем икоманде иухумакло Іэгуар кылайхихи, Д. Кузяевым ритыгъ. Тиешлакло ыпекіә лыплакуати, Іэгуар кызыззекедээм, Д. Черышевыр ашь лылыттуу къэлапчъэм дэуагъ, хагъэм Іэгуар дидзагъ — 0:1.

Я 25-рэ тақыкъым тиухумаклохэм ашыщэу А. Семеновым шапхъэхэр ыукуагъэхе судьям ылтыти, ешіләм кыригъекыгъ. А. Семеновыр Тыркуем иешлакло зыпэуцум, апэрэ шапхъэхэр зыкууагъэр Тыркуем иешлакло ары. А. Семеновым имайкэ ыкъуды

игъ, ыпэ ишъын ымылъекіә ешіләм тафагъ.

Судьям пенальтиир зэригъеунэ-фыгъеми упчэхэр кыхэкыгъех. Д. Кузяевыр Тыркуем иешлакло лъапекіә еуи, Іэклихыгъ. Арэ щытми, тикъэлапчъе пенальтике Іэгуар кыдадзи, ешігүр кыхъылъагъ.

Д. Кузяевым хагъэм Іэгуар дидзи, пчагъэр 3:2 зэхъум, тиешлаклохэр гулагъех, ау теклони-гъэр Тыркуем ыхъыгъ. Судьям илажъэ хэльми, тихэшыпкыгъэм команда ешігъэтур зэрэшүахыгъэм гумекыгъохэр кызыдыхыгъэх. Ухумаклохэр хэукъох, зым зыр Іэпилэгъу фэхъузыкъинеу за-гъорэ игъо ифэхэрэп. Тиешлаклохэр апекіә зипыхъекіә шыкъешлуу агъафедэрээр нахьыбэ хунену тафельта.

Миранчук зэшхэм, Заболот-нэм, Соболевым, Черышевым,

Кузяевым, фэшхъяфхэм ешіләкіә дэгүу кыагъэлэгъоштэу тагъегу-гъэ. Сыдигъу гуетыныгъэ зэрахэлъыр кыхэтгэшты.

Венгриер 1:1-у Сербием зэрэдешлакъэм кыхэкіә гуяа тиэр чэтинаагъэп. Аухэр зэлукіәгъум якізуххэм тяжэшт. Тыркуер Венгрием дешішт, Урысыер Сербием енекъокуущт. Тиешлаклохэм теклони-гъэр кыдахынену тафельта.

Io. Зэлукіәгъум непэ ялштых.

ЧыпІэхэр

1. Урысыер – 8
2. Венгриер – 8
3. Тыркуер – 6
4. Сербиер – 3.

Апэрэ ЧыпІэхэр купым кыышы-дээзыхъэрэп Европэм изэнекъо-кью купеу «А-м» щыкорэм хэхьашт.

Гандбол

ЦыхъэшІэгъоу ешІэхэрэм тагъэгушто

«Эсбъерг» Дания – «Ростов-Дон» Урысыер – 24:25 (12:13).

Шэккогъум и 15-м зэдешлакъэх.

Европэм ичемпионхэм якуп гандболыымкіә язэнекъоку бзыль-фыгъэ командау «Ростов-Доныр» хэлажьэх. Зичэзыу я 6-рэ еші-гъур Данием Ѣыклюагъ.

«Ростов-Доным» иешлаклохэр Манагаром гъогогуу 6, Борбониковам 4, Вяжиревам 3 къэлапчъэм Іэгуар дадзагъ. Зыціә къетІогъе пшъашъэхэр Урысыем ихэшыпкыгъэ команда хэтих. Мыекъуапэ, Краснодар ташылукъеу пчагъэр кыхэкыгъ. Іэпелэсэнэгъекіә ахэр ешлаклохэм къахэшх.

Данием Ѣыклюагъ зэлукіәгъум икіех гъашэгъоны зэрэхуугъэм гъэзетдэжхэр Ѣытэгъэгъуазэх. «Ростов-Доным» ешігъур 25:22-у кыхъыщтыгъ. Командэм икъэлэпчъэтуу Виктория Калининар цыхъашэгъоу ешіззэ, Іэгуар гъогогуу 14 зэлукіәгъум кыышызэлэжэхъыгъ. Арэ ѿйтими, Данием иешлаклохэр апекіә къылтыкъуатхэзэх, пчагъэм ха-

гъахъо. Зэлукіәгъур аухынкіә къэнагъэр тақыкъитуу, 25:22-у «Ростов-Доныр» текло, ау типшашъэхэм гумекыгъуабэ ял. «Эсбъерг» икіэрыкіә ыпекіә кылъек-клюатэ, хагъэм Іэгуар редзэ...

Ешігъур аухынкіә зы нэгъэпілэгъу къэнагъэр «Ростов-Доным» иухумакъом э ашыщ шапхъэхэр еукъох. Метри 7 хүрээ тазырыр Данием иешлаклохэм агъацекіәнену судьям унашьоо шы.

«Ростов-Доным» итренерхэр зэхэгүштэйхыхи, Галина Габисовар къэлапчъэм Іуагъеуцагъ. «Эсбъерг» иешлакло тазырыр ыгъэцакіәзэ Іэгуар зедзым, Галина Габисовам къэлапчъэр цыхъашэгъоу кытихуумагъ, Іэгуар хагъэм ифағъэр.

«Ростов-Доным» итренерхэм кыышэрхагъэштыгъеу команда дэгъоу ешлагъ, теклони-гъэм икъи-дэхин анаху чануу хэлэжкагъэхэм ашыщых къэлэпчъэтуу

Виктория Калининар Галина Габисовамэр.

Виктория Калининар Мыекъуапэ щаплугъ, щеджагъ, Урысыем изаслуженнэ тренерэу Евгений Поповыр иапэрэ тренер.

Галина Габисовам нэуасэ сызэрэфхэхъугъагъэр сцыгъуп-шэрэп. Мыекъуапэ тиызызэлокъэм, пшъашъэ кыопціә ишгъэм адигабзекъэл сидэгүшүүлэу езгэ-жагъ. Галинэ нэгшүүлөу кысеплии, ытамэхэр зэфишагъэх.

— Адигабзэр сшэрэп, осетинхэм сащыш, — кытиуагъ Г. Габисовам. — Адигэхэр синэуасэх. Ансамблэ цэлэрихэр, культурэ гъэшэгъон зэрэлэр сшэл.

— Мыекъуапэ укъэхжынену, «АГУ-Адигифим» ушешлэнену уфа-еба? — сеупчыагъ Галинэ.

Пшъашъэр хэштэтигъыгъ, мыгүлэу джэуапыр кытихуожыгъ.

— Командэм сиызхэтийн зээз-гыныгъеу дэсшыгъэр згъэцекіэн фое, — кытиуагъ Г. Габисовам.

Олимпиадэ джэгунхэм дышшэр кыашызыхъигъэ Мыекъуапэ шашьэу Виктория Калининар адыгэ гүшүүлэхэр кыгурэх, «Зэфаклор», нэмыйк адыгэ кыашьохэр дахэу къешых.

Виктория Калининар Галина Габисовамэр ныбджэгүнүгъэ зэдьяял, Урысыем ихэшыпкыгъ-тээ команда хэхтэу дунеэ зэлукіәгъум зафагъэхъазыры.

Европэм и Кубок икъыдэхын «Ростов-Доныр» чанэу хэлажьэ. Ешігъуу 6 илагъ. Румынием икомандэу «Бухарестыр» дунаим шыцфырлы. Командитууми очко пчагъеу ялэр зэфэдиз — 11. Зэнэкъоуруу лъекъуатэ.

Суперлигэр

3. Коблыр щысэшту афэхъу

«Луч» Москва – «АГУ—Адигиф» Мыекъуапэ – 28 – 26 (14:14).

Шэккогъум и 16-м Моск-ква щызэлуклағъэх.

«АГУ-Адигиф»: Клименко – 3, Краснокутская – 1, Кириллова, Серадская, Морозова – 2, Богданова – 1, Илизайлова – 6, Казиханова, Дмитриева – 1, Кобл – 8, Ю. Кожубекова, Стрельцова – 3, Баскакова.

«Лучим» кыхэштыгъэхэр: Ко-чева – 6, Борисова – 5, Чирняева – 6.

Мыекъуапэ клубэу «Адигифим» Кобл Зурет дэгъоу ѿшлагъ, къэлапчъэм гъогогуу 8 Іэгуар ридзагъ. Галина Измаиловам, Ирина Клименкэм, Елена Стрельцовам афэдэу ешілакло заулэмэ хагъэм Іэгуар радзагъеу ѿшыгъэм, тиешлаклохэм ташытхун тльэкиштыгъ. Тиухумаклохэм къэлапчъэр наху цыхъашэгъоу

6. «Кубань» — 6
7. «Университет» — 6
8. «Ставрополье» — 4
9. «Динамо» — 4
10. «Луч» — 4
11. «АГУ-Адигиф» — 2
12. «Уфа-Алиса» — 0.

«Адигифим» шэккогъум и 18-м ЦСКА-м Москва щызуклэшт, и 21-м Ставрополь ѿшшэшт.

Суперлигэм хэт командахэм шэккогъум и 18 – 21-м зичэзыу ѿшэгъухэр ялштых.

Нэклубгъор зыгъэхъазы-рыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбий.

Зэхэзышагъэр
ыкы кыыдзы-
гъэкырэр:
Адыгэ Республикаам
льяпкъ Йофхэмкіэ,
Икыб къэралхэм ашы-
псурэ тильэпкъэ-
гъухэм адырьэ зэхъы-
ныгъэхэмкіэ ыкы
къэбар жууѓем
иамалхэмкіэ и Комитет
Адресыр:
ур. Крестьянскэр, 236

**Редакциер зыдэ-
шилэр:**
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм
къайхырэр А4-кіэ
заджэхэрэ тхъапхэу
зипчагъекіэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлтэу, шрифтыр
12-м наху цыкынену
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхъагъэхэр редакцием
зэклегъеклохъых.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхъятыгъэр:
Урысые Федерацием
хэутын Йофхэмкіэ, тел-
радиокъэтын-
хэмкіэ ыкы зэлты-
їсыккы амалхэмкіэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
ЧыпІэгъоры-
шыл, зэраушыхъятыгъэ
номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщаухытэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэклэмкіи
пчагъэр
4322
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 2135

Хэутынум узцы-
кэлхэнэу ѿшт уахътэр
Сыхьатыр
18.00

Зыщаухэхъэхъ
уахътэр
Сыхьатыр
18.00

Редактор
шъхьайэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шъхьайэр
игуадзэр
Мэшлэкъо
С. А.

Пшъэдэкыж
зыхъырэ секретарыр
Тхъаркъохъ
А. Н.